

Žaliojo riterio žygis į Mesopotamiją

Štabo kuopos kariai Šiaulių oro uoste prieš išskrisdami į pratybas.

Lietuvos motorizuotosios pėstininkų brigados „Geležinis Vilkas“ pratybos Danijoje

Motorizuotosios pėstininkų brigados „Geležinis Vilkas“ kariai gegužės 15–19 d. dalyvavo štabo pratybose „Green Knight“ (Žaliasis Kunigaikštis, kita angl. žodžio „knight“ reikšmė – riteris) Danijos divizijoje. Į Danijos Oksbolo apylinkes buvo išvykę daugiau nei pusantro

šimto „vilků“ – profesinės ir privalomosios karo tarnybos karių su mobilia vadavieta, ryšio ir kita įranga, būtina brigados štabo ir padalinių veiklai. Viena dalyvių grupė į pratybas skrido karinių oro pajėgų lėktuvu, o kita grupė iš Klaipėdos uosto su visa technika (daugiau kaip 30

Kolona Danijoje pakeliui į naują vadavietę.

karinio transporto priemonių – visureigių ir sunkvežimių), ginkluote ir mokymuose naudota aprūpinimo ir ryšių įranga Baltijos jūra keltu pasiekė Kylį ir toliau vykdė žygį iki pat pratybų vietos. Tai pirmieji „Geležinio Vilko“ brigados mokymai ne Lietuvos teritorijoje, kuriuose brigados štabas planavo ir vykdė operaciją.

Pagal pratybų scenarijų veiksmas vyko pramanytoje Mesopotamijos srityje (šiek tiek primenančioje dabartinį Iraką), kur tariamai egzistuojančioje Kalabano valstybėje gyvena keletas genčių. Dvi didžiausios gentys pastaraisiais metais dažnai konfliktuoja tautiniu ir religiniu pagrindu. Kaimyninės, priešiškos nusiteikusias Zagroso valstybės tikslas – atkurti kadaise regione klestėjusią Mesopotamijos valstybę. Genčių nesutarimus Kalabane dažnai pakursto iš Zagroso atvykę sukilėliai ir juos remiantys vietiniai Kalabano karo vadai. Taikos palaikymo operacija pradėta siekiant garantuoti taiką šalyje ir tenyškčių gyventojų saugumą, padėti jiems atkurti karų sugriautą ūkį ir pelnyti jų pasitikėjimą.

Tolima kelionė

Kaip pranešta spaudoje, pagrindinis pratybų tikslas buvo patikrinti „Geležinio Vilko“ brigados, Danijos divizijos ir kitų jai pavaldžių vienetų sąveiką, vadovavimą ir valdymą, naudojant standartines planavimo ir taktinės veiklos procedūras. Patikrintos ir mokymų dalyvių galimybės priimti veiksmingus sprendimus planuojant stabilizavimo operacijas pagal specialiai šiems mokymams sukurtą scenarijų.

Brigada mokymuose dalyvavo pagal bendrą Lietuvos ir Danijos projektą LITBRIG, realizuojant „Geležinio Vilko“ brigados priskyrimo

Danijos divizijai planą. Dvišalio LITBRIG projekto tikslas – iki 2014 m. pabaigos Motorizuotąją pėstininkų brigadą „Geležinis Vilkas“ parengti veikti bendrose NATO operacijose Danijos divizijos sudėtyje. Šis projektas – jau trečiasis tarp dviejų karinio Šiaurės Atlanto Alijanso šalių. Du pirmieji projektai – LITART ir LITBAT – jau sėkmingai baigti. Įgyvendinant LITART projektą, Karališkosios Danijos karinės

Kariai montuoja ryšių sistemą.

pajėgos parengė Generolo Romualdo Giedraičio artilerijos bataliono personalą ir perdavė didelį kiekį ginkluotės, įrangos ir amunicijos. Pagal LITBAT ir LITBRIG projektus parengtas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Algirdo mechanizuotasis pėstininkų batalionas yra NATO standartus atitinkantis dalinys. Šiuo metu iš bataliono karių suformuota trečioji Provincijos atkūrimo grupė vykdo misiją Afganistane.

Su pratybų Danijoje dalyviais kalbėjomės

Paskutinės minutės iki vadaviečių perdislokavimo.

Štabo kuopos karys poste prie administracinio centro.

Vilniuje, „Geležinio Vilko“ brigados kariams jau sugrįžus į Lietuvą. Štabo kuopos komendantinio būrio vadė ltn. Viktorija Vytytė papasakojo apie vykdytas užduotis:

– Mūsų kuopos tikslas buvo nuvykti į paskirtą vietą, išskleisti vadavietę ir užtikrinti jos apsaugą, aprūpinimą, kad galėtų dirbti štabas. Į Daniją plaukėme keltu, jūra buvo rami, todėl kelionė neprailgo. Atplaukę į Kvilj, gal daugiau kaip šimtą kilometrų važiavome per Vokietiją. Mus lydėjo vokiečių karo policija, paskui dar kokį šimtą km savo transportu važiavome Danijos teritorija. Grožėjomės rūpestingai prižiūrimais laukais. Iš mūsų būrio vyko 15 karių, seržantai ir aš. Pratybų užduotis mums buvo įprasta – nuvykstame į vietą, išskleidžiame palapines, pastatome automobilius, aprūpiname

vadavietę elektros energija ir šviesa, įrengiame maskuotę, kad atvykę štabo karininkai ten galėtų dirbti. Viską turime padaryti maksimaliai greitai. Paskui įrengiame saugos postus ir patruliuojame. Turėjome atsigabenę savo ryšio priemones, generatorius, didžioji dalis vadavietėje naudotos įrangos elektros energija aprūpinome mes. Kartu su danais dirbti šįkart beveik neteko, daugiau pabendravome su Divizijos atsiųstais stebėtojais. Suprantama, juos labiau domino tarptautinio štabo darbas. Lygia greta buvo vertinamas ir mūsų, ir jų padalinių perdislokavimo operatyvumas, vadovavimo ir pavienių tarnybų įgūdžiai. Vadavietės apsaugą vykdėme 24 val. per parą, budėjome pasikeisdami. Apie danų karių tarnybos ypatumus nieko naujo negalėčiau pasakyti, nes per štabo mokymus apskritai nedaug jų tenka sutikti.

Brigados vadas susitiko su konfrontuojančių Kalabano genčių lyderiais.

Nacionaliniai tarnybos ypatumai

Taigi į klausimą, ar tiesa, kad jų kariai lepesni už mūsų, būrio vadė neatsakė. Tikriau nespėjo, nes šią klaidingą nuostatą ryžtingai paneigė bene labiausiai patyręs mūsų pokalbio dalyvis – Štabo kuopos kuopininkas j. psk. Jonas Rėklys:

– Esu keletą kartų stažavęsis Danijoje ir jų karius neblogai pažįstu. Visų pirma reikia pasakyti, kad gerokai skiriasi danų požiūris į tarnybą kariuomenėje. Ten į vieną šauktinio vietą pretenduoja aštuoni kandidatai. Sutinku, kad danų kariškių išvaizda neatitinka mums įprastų reikalavimų, ten jie šiek tiek liberalesni, bet danų kariai, pavyzdžiui, rikiuotėje nesikalba. Jeigu jiems

pasakytą žiūrėti plačiomis akimis į šviesų rytojų, jie ten ir žiūri, ne taip, kaip mūsiškiai – kairėn, dešinėn. Dar anekdotą papasakoja, pakikena ar panašiai. O šiaip tenyščių karių, kaip ir mūsiškių, yra įvairių. Viename padalinyje – vienkiai, kitame – kitokie. O kad jie nėra, kaip mėgstantys pasipuikuoti mūsiškiai kartais sako – „išlepę“, nesunku patiems įsitikinti. Akivaizdus pavyzdys – lietuvių patrulio kursas yra perimtas iš danų. Nekelia abejonių faktas, kad daugelis jų kareivių išverme ir kovinėmis savybėmis prilygsta ir mūsiškiams, ir kitų šalių kariams. Gal klaidingą įspūdį lemia nežinojimas, kad truputį kitaip nei Lietuvoje yra komplektuojami tarptautinėse operacijose dalyvaujantys danų būriai. Paprastai daugelį jų sudaro danų rezervistai, kurie jau yra atitarnavę kariuomenėje, dirba kur nors įmonėje ar žemės ūkyje. Juos dar kartą pašaukia į mokymus, parengia misijai ir išsiunčia. Atbuvę misijoje nustatytą laiką jie vėl sugrįžta į savo darbovietę. Visai kitaip yra pasirengę jų tankistai ar žvalgai, kurių padaliniai formuojami iš profesinės tarnybos karių. Suprantama, gyvenimo lygis ten geresnis, o prie gero veikiai priprantama, bet ir gebėjimu pakelti vargus neturėtume didžiuotis. Gal, sakau, mūsų kariai dabar yra išlepinti labiau negu danų. Tiesiog dar neatsikratėme sovietinio įpročio, kad žmogus turi būti verčiamas ką nors daryti. Danas supranta, ką turi daryti, ir suvokia priežastį, kodėl šitaip reikia daryti, o mūsų kareiviai supranta, ką turi daryti, bet nenori, nes turi prisiversti. Klausiate, kodėl Danijoje tiek daug norinčių atlikti karo prievolę? Todėl, kad valstybė garantuoja paramą kariuomenėje tarnavusiems žmonėms, tai yra – prioritetą įsidarbinti valstybinėse institucijose, lengvatą siekiant aukštojo

mokslo ir t. t. Pavyzdžiui, Lietuvoje kareiviams yra nustatyta dienos maitinimo norma, kiek maisto jie turi suvalgyti. O Danijoje kareivis gauna maistui skirtą pinigų sumą ir dalį jų gali sutaupyti. Net į tarptautines operacijas išvykstantiems rezervistams ten gali būti suteiktas aukštesnis laipsnis ir už tai mokami didesni pinigai. Ten šiek tiek kitaip negu Lietuvoje sprendžiami profesinės tarnybos karių karjeros klausimai. Visi mūsų liktiniai yra karjeros tarnautojai, taigi mūsų atlyginimo dydis priklauso nuo turimo

laipsnio. O danų kariuomenėje yra dvi profesinės tarnybos kategorijos – eiliniai ir karjeros kariškiai. Eiliniai ten gali būti trijų lygių. Jų antpečiai žymimi juostelėmis (tik nereikia painioti su jų karinių oro pajėgų karininkų antpečių juostelėmis), ir eilinių liktinių atlyginimų dydis priklauso nuo turimų specialybių – kuo daugiau, tuo didesnis atlyginimas. Kiti, baigę specializuotą mokyklą Odensėje, eina tam tikras pareigas – tampa skyriaus vadu ar būrininku ir tik pagal einamas pareigas jiems suteikiamas, pavyzdžiui, seržanto ar viršilos laipsnis. Net danų leitenantas niekada nebus vyr. leitenantu, jeigu jis yra būrio vadas. Vyr. leitenantas ten būtinai eina ne žemesnes kaip kuopos vado pavaduotojo pareigas, o kapitonas paprastai yra kuopos vadas. Misijoje jam laikinai gali būti suteiktas majoro laipsnis. Danai pasitiki savo kariuomene. Ten daugelis pratybų vyksta civilių teritorijoje, nes gyventojai žino – jeigu patirs žalos, kariškiai jiems kompensuos nuostolius. Visiems veiksmams, kurių reikėtų galimo konflikto atveju (teritorinės gynybos modeliai ir t. t.), jie stengiasi pasirengti kaip tik toje teritorijoje. Ir valstybinė vėliava prie daugelio namų kabo ne tik švenčių dienomis – nuolat. Danų savimonė kartais gal net per daug sureikšminama, nes jie įsivaizduoja, kad visas pasaulis mąsto taip kaip jie. Tai buvo akivaizdu kilus žiniasklaidos išpūstam skandalui dėl musulmonus įžeidusių karikatūrų. Danai buvo didžiai nustebinti, kad tokį pasipiktinimą sukėlė, jų nuomone, visam laisvajam pasauliui priimtina fanatizmo kritika.

Brigados „Geležinis Vilkas“ štabo karininkai prie žemėlapių planavimo metu.

← *Štabo kuopos kuopininkas j. psk. Jonas Rėklys.*

Ir lietus nuplauna batus

Štabo kuopos komendantinio būrio karys eil. Eimantas Juodinis su nedidele mūsų būrio karių grupele į Daniją skrido lėktuvu.

– Man tai buvo pirmas skrydis orlaiviu. Įdomu. Kai nuvykome, palapinės jau buvo pastatytos ir mes, pirmojo skyriaus kariai, tą pačią naktį pradėjome vadavietės apsaugą. Kiti, kurie kėlėsi jūra ir atvyko su visais, ilsėjosi. Ten šalčiau. Miškuose daugiau spygliuočių medžių.

Po lietaus – ryškesnės spalvos, po nemigos – sunkesnės galvos.

– Ten ne tiek šalta, – patikslino j. psk. J. Rėklys, – kiek drėgna. Jūrinis klimatas, labai jaučiama Golfo srovės įtaka. Net žiemą – maždaug du trys laipsniai šalčio ar šilumos. Nors šalis arčiau šiaurės, tokių šalčių kaip Lietuvoje beveik nebūna. Be to, ten labai greita orų kaita – tik ką švietė saulė, o jau, žiūrėk, pila lietus. Esu ten praleidęs vieną vasarą. Gal tik šešios dienos buvo saulėtos, o kitomis dienomis dangus buvo apsiniaukęs arba lijo.

– Drėgmė atsiliepia apavui, – sakė eil. E. Juodinis, – juk per pratybas budintiems kariams ypač daug teko vaikščioti. Didelių iškilmių – pratybų atidarymo ar kitokių renginių – nebuvo, o laisvalaikiu stengėmės pailsėti.

– Šios pratybos buvo skirtos ne reprezentacijai ar sugebėjimams demonstruoti, – vėl įsiterpė puskarininkis, – tiesiog vyko darbinis susitikimas – brigados štabas planavo ir vykdė taikos stabilizavimo operaciją, pats rūpinosi įranga, reikalinga išgyventi operacijoje.

Reikėjo patikrinti vadovavimą ir valdymą tarp brigados, Danijos divizijos ir jai pavaldžių vienetų, įvertinti mokymų dalyvių galimybes planuoti operacijas pagal specialiai mokymams sukurtą scenarijų.

– Žodžiu, išlipę iš lėktuvo iki karinio miestelio važiovome gal dvi valandas, – toliau pasakojo eil. E. Juodinis. – Pirmą dieną sužvabome, tik paskui pamažu apsirpatom. Kai patruliuodamas vaikštai, galima kentėti, o įeigu sustoji – šalta. Ketūrias valandas budį, aštuonias – lyg ir ilsiesi. Žinoma, ir ne budė-

jimo metu visokių reikalų atsiranda – tai gedi mus šalini, tai dar ką nors. Reikia maskuotę pataisyti, aprūpinimui pagelbėti...

– Man patiko danų kruopščiai tvarkoma aplinka, – sakė to paties būrio karys eil. Jevgenijus Smarkalovas, – net miesteliuose namai maži, Lietuvoje žmonės didesnius stato, kaimai prižiūrėti. Kareivinės iš lauko ne itin didelės.

– Didesnių negu vieno aukšto kareivinių jie dabar nestato, – paaiškino j. psk. J. Rėklys, – senesnės būdavo dviejų aukštų, o naujų didesnių nemačiau, nors aplankiau gal kokius dešimt dalinių. Daugiausia vienaukščių pastatų kambariuose gyvena nuo keturių iki dvidešimt karių. Didžiausias, kur gyvena po dvidešimt žmonių, kareivines mačiau mokymo centre ir dar vienoje vietoje, kitur gyvena po keturis. Kiek mačiau įvairių kraštų, pastebėjau dėsninę: kuo turtingiau žmonės gyvena, tuo kuklesnius namus stato. Bosnijoje, pavyz-

džiui, mačiau didesnių pilaičių negu Lietuvos priemiesčiuose – keturių aukštų. Prie nuosavos keturių aukštų „pilaitės“ stovi koks nors „diedas“ ir sako, kad vandens nėra, elektros nėra, „nieko neturiu, vaikai nevalgę“, o už jo nugaros – prašmatnus automobilis.

Akmeniniai veidai ir pipirai

Kaip ir kitiems šio būrio kariams, Štabo kuopoje nuo kovo pabaigos tarnaujančiam eil. J. Smaralovui Danijoje nepatiko oras.

– Visą laiką lijo, – nusiskundė jis, – o visa kita – kaip per lauko pratybas Pabradėje. Valgėme kareivinėse. Maistas, žinoma, skiriasi nuo mūsų. Kariai gauna ne vienodas porcijas visiems, o priėję gali patys išsirinkti, ką valgys. Panašu į vadinamąjį „švedišką stalą“. Apetitu danų, regis, nenustebiname, nors nežinau, jų reikėtų paklausti. Niekas kąsnių neskaičiavo ar bent jau ženklų, kad liautumės ryti, nerodė. Pastebėjau, kad jų patiekaluose daug pipirų, česnakų ir kitokių prieskonių. Žodžiu, pavalgydino sočiai ir skaniai. Su danų kareiviais bendrauti neteko. Vargu ar būtume susikalbėję, juk jie nekalba lietuviškai. Be to, ir šiaip jie gana santūrūs.

– Ne, tie, su kuriais man teko bendrauti, nevaikšto akmeniniais veidais, – paprieštaravo puskarininkis, – noriai bendrauja, tik reikia turėti dėl ko – konkrečiau, abi puses dominančią temą. Lietuviams trūksta pasitikėjimo, jie labiausiai bijo pasakyti kokią nors kvailystę, pastebėjau, kad geriausiai susikalba su danais net ir angliškai nemokantys, kai susėda bendrai prie alaus bokalo.

Eil. Andrejus Aleksandrovas lėktuvu sako skridęs ne pirmą kartą, bet kariniu orlaiviu jam iki šiol keliauti netekę. Pirmą kartą, sako, matęs jūrą iš aukštai.

– Atskridome gerai, – pasakojo karys, – bet šiaurinį klimatą iš tiesų veikiai pajutome. Užėjome į degalinę, norėjome nusipirkti ko nors šiltesnio, bet pamatėme kainas ir noras praėjo. Vis dėlto kelionėje smagu, net nesitikėjau tarnaudamas ten nuvykti. Per šias pratybas geriau suvokėme savo būrio paskirtį, nes anksčiau ne visiems buvo aiški specializacija. Tiksliau pasakius, dar prieš išvyką, kai vyko pratybos Centriname poligone, geriau supratome, ko iš mūsų nori.

– Mes iš tiesų nedaug ką galime pasakyti apie pačius brigados, juoba – divizijos štabo mokymus, – reziūmavo j. psk. J. Rėklys, – būrio tikslus konkrečiai apibūdino mūsų vadė, o kaip mokymų procesai virė būrio išskleistoje brigados vadavietėje, labiau rūpėjo aukštesniems vadams. Ir danai, ir mes nedubliuojame vieni kitų, dirbame lygia greta ir stengiamės kuo ge-

riau atlikti savo funkcijas.

Andrejus dar papasakojo šį tą apie patrulavimo ypatumus, sakė racija pramokęs susikalbėti dar Mokomajame pulke, o įdomiausia, ką ten pamatė, buvo tankų muziejus, įrengtas po atviru dangumi. Ten eksponuojami įvairiais laikais Danijos ginkluotėje buvę tankai. Ten visa Oksbolo gatvė vadinama tankų alėja.

Vilniaus rajone gyvenantis eil. Aleksandras Tuchto su draugais paskutinę pratybų dieną buvo nuvažiavęs prie Šiaurės jūros, bet nesimaudė. Stebėjo, kaip maudosi liktiniai. Vėliau ir jis apžiūrėjo tankus.

– Per penkias dienas ten beveik nemačiau moterų (tiesa, buvau sutikęs dvi karininkes), todėl nieko apie danes negaliu pasakyti, – paklaustas apie įdomias pažintis, sakė jis. – Nors Danijoje buvau antrą kartą ir ten man patinka, bet jeigu tektų ilgiau pagyventi, namų pasiilgčiau.

Eil. Maksimas Temnolonskis, kuriam per pratybas teko budėti tenyškčiame administraciniame centre pasigyрэ, su danais vis dėlto kalbėjęsis.

– Su ateinančiais pasisveikindavome, paprašydavome parodyti dokumentą, – sakė jis. – Ir netiesa, kad jie nemėgsta bendrauti, bent aš nieko panašaus nepastebėjau. Jau grįžtant į Lietuvą teko naktį važiuoti kabinoje su vienu seržantu – greitai radome bendrą kalbą, ir kelyje praleistos valandos nenusibodo. Šiaip laisvalaikio beveik neturėjome, tik paskutinę dieną. Beje, dažniau teko budėti ir Vilniuje likusiems tarnybos draugams, tad jie mums iš tiesų truputį pavydėjo.

Kazys Jonušas

Mjr. Julius Gečo,

„Geležinio Vilko“ brigados ir „Kario“ archyvo nuotraukos

Rikiuotę apžiūri Danijos divizijos vadas gen. mjr. J. E. Frandsen.